

Nasıl da Habersiz Geçti O Güzelim Yüz Yıllar...

Kırgızlar binlerce yıllık bir kültüre sahiptir. Manas Destanı dünyanın en uzun en kollu destanıdır. Tarih boyunca ozanlar, bahşiler, akınlar tarafından humus (kopuz) eşliğinde anlatıla gelmiş

İnsan Kendi Evinin Beyi Olunca...

3

Yücel Feyzioglu

Otel lobbiesinde dinlenme zamanı...

Fotoğraflar: Brigitte ve Frank Gorille

BIRAZ geçmişe götürüeyim sizi. 1986 yılıydı. Cengiz Aytmatov, "Uluslararası Issık Köl Forumu"nu toplamış, toplantıya Gorbacov da katılmıştı. Türkiye'den de Yaşar Kemal ile Zülfü Livaneli gelmişlerdi. Aynı günlerde ben Moskova'ya üçüncü kez gitmiş, Türk Dünyası masal ve efsanelerini derlemek için yollara çıkmıştım. Vera Feonova, Yaşar Kemal ile Livaneli'ni Issık Köl'e götürmüştü, toplantı bitince Moskova'ya beni karşılamaya gelmişti. İlk ağzından haberleri bana o ilettiler. Yaşar Kemal konuşmasına şöyle başlamıştı: "400 yılda gittik, dört saatte geri döndük." Vera Feonova Sovyet Yazarlar Birliği Türk Edebiyatları Çeviri Sorumlusu idi. Türkçe'yi çok iyi konuşuyordu. Dünyada yankı uyandıran o toplantının ayrıntılarını basında yayınlanmadan ben Vera Hanım'dan dinlemiştim. Evet, yüz yıllar nasıl da habersiz geçmiş, bu engin toprakların özlemini duyarak dört saatte dönmüştük. Yüz yıl sonraki kuşaklar belki de gittikleri yıldızda: "Buraya gelmek için yüzlerce yıl hayal kurduk" diyecekler, kim bilir. Uzun yıllar ben de Kırgızistan'ın nefes kesen coğrafyasını, köyünü kasabasını hayal ettim. Derleyip yeniden yazdığım Kırgız masal ve efsanelerinin geçtiği sahnelerin içinde olmak benim için mutluluk oldu.

Kırgız kültürü binlerce yılın solğunu taşır bize...

Tanrı Dağları ile Pamir Dağları'nın eteklerinde bulunan Kırgızistan, 198.500 km karelik dağlık bir araziye sahiptir. Bu dağlar, dünyanın en büyüleyici manzaralarını sunar bize. Bu dağlar arasında dünyanın en bereketli topraklarının yayıldığı Çuy vadisi ve Fergana ovası bulunur.

Kırgızistan Cumhuriyeti'nde Batı ülkelerine benzer bir parlamento sistemi var. Başkenti Bişkek'tir. Nüfus 7 milyonu aşkındır, nüfusun çoğunluğu Kırgızlardan oluşmuştur.

Kırgızlar binlerce yıllık bir kültüre sahiptir. Manas Destanı dünyanın en uzun en kollu destanıdır. Tarih boyunca ozanlar, bahşiler, akınlar tarafından humus (kopuz) eşliğinde anlatıla gelmiş.

Genç bilgin Mirlan Namatov: "Masal ve destanlar, Kırgız ve diğer Türk boylarının tarihini, hayat tarzını, felsefesini, örf ve âdetlerini, hayal dünyasını ve dünyaya bakışını yansıttıkları için hayatın bir ansiklopedisi sayılırlar" diye yazar. Üstelik çeşitli baskılara rağmen, Kırgızlar bu eserleri kutsal bir emanet kabul ederek zenginleştirmeyi de başarmışlardır. Cengiz Aytmatov şöyle diyor: "İnsanın ve Alem'in olağanüstü güçleri hakkındaki 'Töşük', (Benim Ucan Palto adlı kitabımda okuyabilirsiniz) insan ile tabiat ilişkisini anlatan 'Kococaş', toplumsal hayatı yansıtan 'Kedeykan', romantik bir aşk hikâyesi olan 'Olcaabay ile Kışımcan' gibi destanlar Kırgızların Manas destanı ile kıyaslanınca küçük destanlar olarak adlandırılır. Oysa bu destanların her biri apayrı bir dünya ve tükenmez zenginliktir."

İşte bu büyük 'dünya ve tükenmez zenginlik' dünyaca ünlü Cengiz Aytmatov gibi bir yazarı yaratmıştır. 1980'li yılların ortalarında Cengiz Aytmatov'u Nürnberg Dünya Barış Kurultayı'nda tanıma fırsatım oldu. O zamanlar çok genç biri olarak 16 İspanyol dilli devletlin yazarlarının bir araya gelip ortak dergiler ve kitaplar yayınladıklarını görmüş, çok heyecanlanmıştım. Cengiz Aytmatov'a "Biz de Türk dilli ülkelerin yazarları olarak ortak dergi, ortak sözlük, ortak kitaplar yayımlayalım" diye önermiştim. Bir tarafta KGB ajanlarının bir tarafında gazetecilerin olduğu ünlü yazar, bana bakıp bakıp susmuştu. Ben de pot kırdığımı anlamıştım. 1996'da Bakü'de yapılan Türk Dünyası Yazarlar Kurultayında kendisi bu önerileri karar altına almış, bana da "rahatladın mı?" demişti. Aytmatov'dan sonra en ünlü yazar ise Tölegön Kasımbekov'dur. Onların yanı sıra Tahavi Ahtanov, Mar Maycayev, Süyünbay Eralyev, Özkan Danikev gibi şair ve yazarları saymak gerek. Üçüncü sıradan Batılı bir yazar ülkemizde bestseller olurken bu has yazarları kim tanıyor Allah aşkına!

Kırgızistan'da tiyatro, bale ve opera da gelişmiştir. Aysulu Tokanbayeva, Çolpanbay Bazarbayev gibi balerinler, Bulat Minulkuyev, Kayırgül Sarbayeva, Artık Mirzayev, Darika Galgazinova gibi opera sanatçıları çok ün yapmışlardır. Heykelde ise Turgunbay Sadıkov büyük bir isimdir. **Beni Bekleyen Süpriz**

Taksiden atlar atlamaz otele koştum. Arkadaşlar zamanında gelmiş,

beni bekliyorlardı. Değerli üstadımız, Kırgızistan'ın en ünlü çocuk ve gençlik edebiyatı yazarı Aman Naamatov'u mutlaka görmek istiyordum. Biraz rahatsızmış. Sevgili oğlu siyaset bilimi Profesörü ve İngiltere Kraliyet Tarih Derneği ortak üyesi Nurlan Namatov ile sevgili eşini göndermiş. Heyecanla buluştuk.

Toplantımıza filoloji bilimlileri doktoru, hikâye anlatıcısı değerli kardeşim Bakchiev Talantaaly, Filoloji Bilimleri Adayı ve edebiyat ve folklor ansiklopedisi yöneticilerinden sevgili kardeşim Mukhanbetova Zhurs, yine aynı ansiklopedinin koordinasyonu başarıyla yürüten sevgili Berment Amangulova, sevgili çevirmenim KKÜ'den Sabyrbek kızı Nurkız katıldılar. Toplantımız saatlerce sürdü. Ortak neler yapabiliriz diye tartıştık. Filolojiden arkadaşlar çocuklar için Manas ansiklopedisi yayınlanmışlar. Manas'ı batıdaki çocuklar için nasıl hazırlayabiliriz diye sordular, tartıştık. Bizde de keşke bir Köroğlu ansiklopedisi olsaydı. "Er Tapıldı" ansiklopedisini hediye ettiler. İçinde benim çalışmalarım da yer alıyor. Sonunda bana sürpriz yaptılar. Aman Naamatov'un önerisiyle büyük bir incelik göstererek bana "Orta Asya Aksakalı" kaftanı giydirdiler. Bu yüce davranışları beni hem duygulandırdı hem de onurlandırdı. Sorumluluğum birkaç kat arttı. Kendilerine teşekkür ederim.

Naamatov Ailesi

Naamatov ailesi Kırgızistan'ın çok önemli aydın ailelerinden biridir. Aman Naamatov 1940 doğumlu ülkenin en ünlü çocuk ve gençlik yazarlarından. Geçen yıl ülkenin en prestijli ödülü ona verildi. İki oğlu, Prof. Mirlan Naamatov (Fransa İlimler Akademisi yabancı üyesi) ile Prof. Nurlan Naamatov (İngiltere Kraliyet Tarih Derneği üyesi) Rus Prof. Oleg Slobdçov ile birlikte çok ayrıntılı olarak "Haçlı Seferlerini" çalışıyorlar. İlk 6 cilt Moskova'da yayınlandı. Çalışma 30 ciltte tamamlanacak. Umarım Türkiye'den de bir yayınevi ilgi gösterir.

Kazakistan ve Özbekistan yazılarını bekleyin.

Haçlı Seferleri 30 ciltte tamamlanacak 6 cildi Moskova'da yayınlandı

Prof. Mirlan Namatov (Kırgızistan ve Fransa İlimler Akademisi üyesi) ile Prof. Nurlan Namatov (İngiltere Kraliyet Tarih Derneği üyesi) ve Rus Prof. Oleg Slobdçov birlikte çok ayrıntılı olarak "Haçlı Seferleri"ni çalışıyorlar. İlk 6 cilt Moskova'da yayınlandı. Daha şimdiden Alman yazar Viktor Hergenreder bu kitapları kaynak olarak bir roman yayınladı. Kitaplar Rusya Fransa İspanya ve İngiltere'de referans olarak alınıp kaynak gösterilmektedir.

Bizans'tan Kordoba Halifeliğine ve Osmanlı İmparatorluğu'na kadar Haçlı Seferleri

Kuzey Afrika'da, Batı'da (İspanya, Korsika, Sardunya ve Güney İtalya) ve Doğu'da (Selçuklular, Osmanlılar) Müslümanların fethi Akdeniz birliğini bozdu ve Doğu'yu Batı'dan ayırdı. Batı Akdeniz, Avrupa, Afrika ve Doğu arasında alışveriş yeri olmaktan çıkıp Müslüman gölü haline geldi. Batı daha sonra bir boşlukta yaşamaya zorlandı, siyasi güç Batı Avrupa'nın kuzeyine geri döndü, Frank devleti gelişti ve tamamen toprak ekonomisi doğdu. Bu bir çatışma mıydı, yoksa medeniyetlerin birleşmesi miydi? Monografi, soruyu açık bırakan oryantalist Edward Gibbon, Henri Pirenne ve Fernand Braudel'in çalışmalarını analiz ediyor. (600 sayfa.)

Haçlı Seferleri,

Haçlı Seferleri, hem Batı Avrupa'nın İslam dünyasına bakışının oluşmasında hem de Müslümanların Batı algısının gelişmesinde belirleyici bir etkiye sahip oldu. Sonuç olarak, eski "düşmanın" basmakalıp imajı derinlere kök salmıştır ve bu nedenle anlaşılması ve düzeltilmesi için gün ışığına çıkarıl-

malı ve dikkatle incelenmelidir. Hiç şüphe yok ki, Batı Avrupa yaklaşımını Müslümanların Haçlı Seferleri olaylarına bakış açısıyla dengelemenin zamanı geldi. (500 sayfa.)

XVI. yüzyılda Portekiz ve İspanya'nın Akdeniz'de Osmanlı filosuyla yaptığı deniz savaşları Monografi, 16. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu ile Akdeniz'deki Hristiyan ülkeler arasındaki siyasi ilişkilerdeki eğilimlerin incelenmesine ayrılmıştır. Hristiyan Devletler Kutsal Birliği'nin Osmanlılara karşı ortaya çıkmasına neden olan önemli olaylara dikkat çekiliyor. (350 sayfa.)

Akdeniz'de Kutsal İttifak ve Osmanlı İmparatorluğu (XVI. yüzyıl)

İnebahtı Muharebesi, Doğu Akdeniz'deki deniz üstünlüğünün Müslümanların elinde kaldığı ve Batı Akdeniz'in ağırlıklı olarak Hristiyan kontrolü altında kaldığı denizdeki çıkması doğruladı. (350 sayfa.)

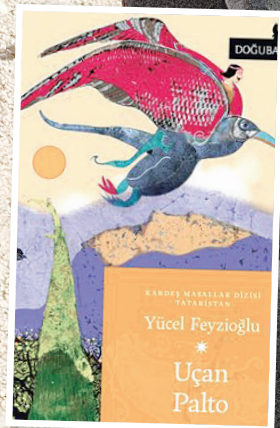
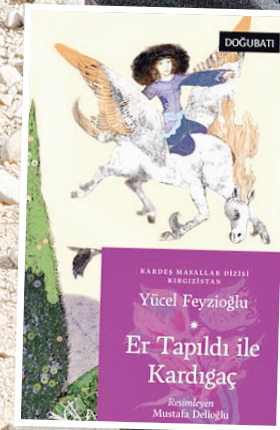
İspanyol Habsburglarının Akdeniz'deki gizli diplomasisi (XVI. yüzyıl) I

Monografi, çok sayıda resmî olmayan diplomatik aktöre (Yahudi komisyoncular, tercümanlar, dönekler, araçlar vb.) odaklanarak 16. yüzyıl Konstantinopolis'inde diplomasi gündelik yönlerini inceliyor. Monografi, Avrupa merkezli görüşlerin yeniden değerlendirilmesi çağrısında bulunuyor ve gizli diplomasiye odaklanarak Osmanlı diplomasisinin tarih yazımını gözden geçiriyor. (350 sayfa.)

İspanyol Habsburglarının Akdeniz'deki gizli diplomasisi (XVI. yüzyıl) II(350 sayfa)

Berkut

**BÜYÜLEYİCİ
MANZARALAR!**

Tanrı Dağları ile Pamir Dağları'nın eteklerinde bulunan Kırgızistan, 198.500 km karelik dağlık bir araziye sahiptir. Bu dağlar, dünyanın en büyüleyici manzaralarını sunar bize.